

دائرة مخصوصه

درسعادتده باب عالی جوارزنده

محل اداره :

مُشَارَقَةُ الْقُرْآنِ

اخطار :

مسلكمزه موافق آثار جديده مع المنوحيه
قبول اولنور

درج ابدلهين آثار اعاده اولنور

دينه، فلسفه، علوم، حقوق، ادبياتده و سياستده و بالخاصه كرك سياسى و كرك اجتماعى و مدنى احوال و مشوره اسلاميه و ده بحث ايدر و هفته ده برنشر اولنور.

آبونه بدلى

سنه لكى

التى آيلنى

ممالك عثمانيه	ايچون	۸۰	۴۰	غروش
روسيه	»	۶۰۰	۳۰۰	روبله
سائر ممالك اجنبيه	»	۱۷	۹	فرائق

صاحب و مؤسسلرى :

ابوالعلا زين العابدين - ح . اشرف اديب

تاريخ تأسيسى

۱۰ تموز ۳۲۴

درسعادتده نسخه سى ۵۰ پاروددر

قيرله دن مقوا بورو ايله كوندريليرسه سنوى
۲۰ غروش فضله آلنير

عدد : ۶۴

۱۱ ذى القعدة ۳۲۷ پنجشنبه ۱۲ تشرين ثانى ۳۲۵

اوجنچى جلد

علم فقه تاریخیدن برپارچه :

اجتهاده دأثر

دور اصحابه امیرهاد :

مابعد

مرکز خلافت دخی داخل اولدینی حالدۀ طشره لردۀ اولان بتون علمای اصحاب مهمما امکن کتاب وسنت اوزرنده تجریات اجرا ایتدکن صوکره ، مسئله یه تماس ایدۀ جک برنقطه بوله مدقوری صورتده اجتہاد ایدیورلردی . اشته شوو جہلہ اجرا ایدیلن اجتہادک بر نتیجہ طبعیہ سی اولق اوزرہ مجتہدات آراسندہ اختلاف میدانہ کلدی . بوصورتلہ علم فقہدہ اولان مذہب مختلفہ نک اساسری وضع اولوندی . شو اختلاف طبعی بر حال اولغلہ برابر حق وصوابک تعددی قبول اولونمیدیندن ، مختلف فیہ اولان مسئلہ دہ ، قائلیندن بعضلرینک مصیب اولملری ایجاب ایدیور . - المجتہد قد یخطئ وقد یصیب - بوحالدہ بونلردن هانکیسنک اصابت ، هانکیسنک خطا ایتدیکنی بیلیمک ایچون بر معیار بولنق لازم کلیور ، کہ اودہ باب عبادتدہ منحصرأ کیفیت مشروعه یه ، باب معاملہ دہ ایسہ ہم شرعہ ، ہم دہ مصلحتہ توافق ایتدکن عبارتدر .

عبادتک وجہ مشروع اوزرہ اجرا ایدیلوب ، ایدیلدیکنی بیلیمک ایچون دہ کتابہ ، سننہ توافق ایدوب ایتہ مسنی بیلیمک کفایت ایدر . بناء علیہ باب عبادتدہ اجرا ایدیلن اجتہادک مؤداسی کتابہ ، سننہ موافق اولق شرطیلہ صواب ، عکس تقدیردہ خطادر .

معاملاتدہ اجرا ایدیلن اجتہادک صواب اولوب اولمادیغنی بیلیمک ایچون ایکی نقطہ یه دقت ایدیلک لازمدر : بری اجتہادک شرع میدانہ ، دیکری مصالح عبادہ توافق ایدوب ایتامسندن عبارتدر . اشته بونلرہ نردن توافق ایدرسہ ، مجتہد مصیب عد اولنور .

اساساً معاملاتدہ شرع شریف ، مصالح ناس ایلہ توأم بولنیور ، منفعت مشروعه نرہ دہ موجود ایسہ ، شرع قویمک مقتضاسی اودر ، حتی بواعبارلہ ازمنہ وامکنہ نک اختلافیلہ مسئلہ نک احکامی دخی تبدل ایدہ بیلیر . بوصورتدہ مختلف زمانلردہ ، یاخود مختلف محللردہ بر مسئلہ حقنہ ایکی مجتہد مختلف حکملر اعطا ایدر ، هرایکیسینک اجتہادلری اوزمان ، اومکان اہالیسنک منفعت مشروعه لرینہ موافق کلیر ایسہ ، هرایکسی بردن مصیب عد اولنورلر . معاملاتدہ روح ، مصلحتدر ، منفعتدر . فقط حقندن ، عدالتدن تجاوز ایتامک شرطیلہ ...

انسانلر معاملہ لرندہ فطرۃ یک زیادہ حرص ، طمع اظهار ایتدکدہ بولندقلرندن تشوشہ ، عدم انتظامہ ، خفی ظلملرہ میدان ویرمامک اوزرہ برقوتنرول قیلندن معاملاتک قوانین شرعیہ یه موافق بولماسی شرط قیلنمشدر . معاملاتدہ روح ، منفعت اولق اساسی محافظہ ایدیلککہ برابر جلب منفعتک دائرہ عدالتدہ ، برانتظام معقول داخلندہ جریانی تأمین ایدیلہ بیلیمک ایچون معاملات ، قوانین شرعیہ طرفندن برنوع ترصد آلتنہ آلتنشد .

بناء علیہ باب معاملاتدہ اجرا ایدیلن اجتہادک صواب اولمی

ایچون مؤداسنک ہم نصہ ، ہم مصلحتہ موافق اولماسی لازم کلور .

ذاتاً احکام معاملات ، نفسندہ موجود حسندن طولای منصوص اولمش دکلدر . نصک ورودینہ سببیت ویرن اصل حسن اعمال وافعالدہ دکل ، بلکه آندن حاصل اولان ثمرات ومنافعده آرائق ایجاب ایدر . بوحالہ نظرأ اعمال ایلہ منافع آراسندہ وجودی مطلوب اولان نسبت تلازم انقطاعه اوغرارسہ ، نص ایلہ اعمالک بینندہ بر بوشلق حصولہ کلیر ؛ بوبوشلق دوام ایتدککہ یک دیکرینہ یبانیجی قایلرلر .

بر معاملہ کہ منافع عبادی تأمین ایتسی اعتباریلہ حاصل اولان حسندن طولای منصوص اولور ؛ صوکرہ او حسنک ضایع اولمسیلہ اومعاملہ دہ آرتق مشروعت تصور اولنورمی ؛ آرتق آنککہ تکلیف عبث اولمازمی؟! اساساً احکام معاملات اکثریت اوزرہ عرف وعادت اوزرینہ بنا ایدیلشد . اولہ بیلیر کہ عرف وعادت تبدل ایتدککہ احکام معاملات دخی تبدل ایدر . مقصد سلسلہ حیاتی نظام مشروع ومعروف اوزرہ ادامہ ایتک ، دائماً مصالح عبادی دائرہ عدالتدہ اداره ایلدکدر .

جهاد ، اعلاى کلمة الله ایچون مشروع قیلنمش ؛ عبادتدر . فقط بومعنا موجود اولمیهرق مجاهدہ قیحدر ، حرامدر . حسنلہ قبیح ، عبادتله فعل حرام آراسندہ نه قدر آچیقلق موجود ایسہ ، منفعت تأمین ایتمین معاملہ ایلہ نص آراسندہ دہ اوقدر آچیقلق واردر .

ایشته عرض ایتدیکم شو بوشلق ، شویبانیجی کشف ایتدکن صوکرہ اومنفعتدن عاری کیفیت معاملہ یی سلسلہ افعاللردن چیقارہ بیلیمک هم شرعی ، هم حیاتی بروظیفہ اجتہادیہ در . باب اجتہاد قانیدی ، دینلمککہ باشلانیدینی کوندن برو علم فقهک معاملات قسمک بویله معاملہ لرہ اکثریتلہ تصادف اولوندینی ، بونلرک یرینہ یبانیجی قانونلر یرلشدیریلدیکی حالده بز دماغلر مزده اولان اویوشقانی حالا ازالہ ایدہ مدک .

برطرفدن اومقدس علم فقهمزک کوستردیکی بزجوق احکام معطل قالمش ، کرۃ ارضک هر گوشه سنده اولان اهالی اسلامیه جه عادتاً متروک حالنه کلش ایکن بز حالا : « ایشته بو، بزم شریعتمزدرا! » دیوب طور یورز . مرکز خلافت دینلن استانبولدن باشلیهرق اهالی اسلامیه نک ساکن اولدینی بتون بلاد ، بشون مملکتلر برر بررکوزدن کچیریلہ جک اولورسہ احکام معاملاتک کتب فقهیه صحائفندہ ضیقشوب قاله رق آنجق مدرسه کوشه لرندہ ثواب ایچون قرائت ایدیلککده اولدینی ، اصل معاملات ناسه ایسہ یک آز بر تأثیر اجرا ایدہ بیلیمکده بولندینی بتون وصوحیلہ میدانہ چیقارہ بتون بوخاللر ایمانه ایدیلهرک ، دشمنلری طرفندن مقدس اسلامیتک نه لرہ اوغرادیلقده اولدینی آنجق جناب الله بیلیر . بوکبی ماده لر ایلرو سوریلهرک دین مبین اسلامک اک نازک ، اک حساس نقطه لرینہ دهشتلی ضربہ لر ایندیریلیور ؛ فقط آلديران ، آجیان یوق . کیمک نه سی ، که آجیسون! اسلامیت ارثاً انتقال ایتیش برشی دکلی ؟

واحدہ اوزرہ ثابت قالہ میہ جنی دہ میدانہ چیقار .

فخر کائنات افندمزك سفردہ ، حضرده كچن بتون كونلری تبلیغ احکام ، تعلیم دین مبین اسلام ایله مشبوع بولنیوردی . اول حضرتك - خصوصیت احوالنه عائد اولاندن ماعدا - بالجملة افعال واقوالی بر دستور شرعی ، بر تبلیغ حکم الهی اعتبار اولنوردی . آنکچون اصحاب کزین حضراتی شو تبلیغات نبویه نك تلقیسی خصوصندہ صوك درجه اعتنا بیوریورلردی . حتی کوچك بر حرکت ، کوچك بر اشارتہ ، قیصہ برسوزینہ قدر ضبط و حفظ ایدرلر ؛ ایتمکه چالیشیرلردی . فقط كرك شخصی ، كرك دینی و هیئت اجتماعیه لرینہ عائد مشغولیت و ضرورتدن طولانی هپ بتون اوقاتده حضور رسالتپناهیده حاضر بولسه مازلردی . هر نه قدر مجلس نبویده حاضر بولنوب تعلیمات نبویه یی ایشیدنلر و کورنلر ، بولنیا نلره تبلیغ ایتمک معتادنده ایدی ایسه لرده ، آره صره بعض سنت و حدیثلرک فصلسه لزومی قدر تعمم ایدمه مدیکیده اولوردی . — ارتحال نبویدن صوکره بویله بر اثره تصادف اولوندیجه بعض اکابر اصحابك تأسف و تأثرلری کتب احادیثده کوریلکده در . —

اصحاب کزین حضراتی بعضاً بویله کنذیلرنجه خفی قالان مسئله لرده اجتهاد ایدمه رک موجبیه عمل ایلر و اولوجهلده تعلیم بیوررلردی . اشته بو صورتده بعضاً بر تصادف اثری ، یا خود تتبع نتیجه سی اوله رق ، اجتهاد ایتدنکری مسئله حقنده کنذیلرینه سنت نبویه تبلیغ اولنوردی . ابن عباس حضرتلری وارد اولان سنتدن خبردار اولیه رق مفوضه حقنده اجتهاد ایلمش ، اصابت ایتدیکی معقل بن یسار حضرتلرینک روایت ایله دیکی حدیث ایله تصدیق اولنمشدی .

ابو هریره حضرتلری کنندی اجتهدای ایله جنبك صومی جائز دکلدر اعتقادنده بولنیور ، حتی شو اعتقادنده مصر کورونیوردی . فقط ازواج طاهرا تندن بعضلری بواجتهاد خطا اولوب ، مسئله حقنده اثر موجود اولدیغنی سویلینجه کنندی مذهبی خلافتده غلبه ظن حاصل اوله رق اجتهداندن رجوع بیورمشلردی .

فاطمه بنت قیس « زوجی طرفندن طلاق ثلاثه ایله تطلیق ایدیلش اولدینی حالده فخر کائنات افندمز ، نفقه و سبکی تقدیر بیورمادیغنی » شهادت ایلمشدی . فقط حضرت عمر بو شهادتی شایان قبول کورمیه رک کنندی اجتهدایله نفقه و سبکی نك لزومنه قائل اولمشلردی .

حضرت عمر رضی الله عنه ، — صو موجود بولنمادیغنی صورتده دخی — جنابت ایچون تیمم کفایت ایتدیکنه قائل اولیوردی . عمار بن یاسر حضرتلری ایسه ، عمرک اجتهداینک خلافتده حدیث روایت ایدیور ؛ فقط حضرت فاروق حدیثک کنندی اجتهداینی ابطال ایدمه بیله جک بر قوتی جائز اولمادیغنی سویلیور ؛ بناء علیه کنندی اجتهدای اوزرنده ثابت قالیوردی .

ابن عمر رضی الله عنهما قادینلر اغتسال ایدرکن اور کولرینک چوزیلسی لزومنه قائل ؛ بو یولده تعلیماتده بولنیورلردی . حضرت

دیگر طرفدن اویبانیجی قانونلره حبس ، قلعج ، تفك ... ترفیق اولوندینی حالده ینه حقیقه تطبیق اولونه میور ؛ ینه اولکیسی کبی مجله لرده ، مجموعه لرده صقیشه رق قالیور . فقط بوقدری ده ملتک قانی ایچمکه کفایت ایدیور . معاملات دورغون ، سونوك ؛ اهالی باشی بوش ؛ طانیدینی برقید آلتنه کیرمک استه میور .. امل مجهول ، مستقبل مظلم ...

بتون بونلر کوزمرك اوکنده برضیای جهنمی کبی پارلامقده ایکن ینه اوتانمایور ؛ قفالرمزی اسفل سافلینه طوغرو میل ایتدیره رک قسوتلی ، قرارمش قلبره قوت ویردکن صوکره « باب اجتهد مسدوددر ! » دیه بیله جک قدر کنندمزه برجسارت بولیورز .

عبادت ایله معاملات : اساس ، مشروعیت ، مقصد ... اعتباریله دیگرلرندن پك فرقلی بولنیورلر .

عبادتده روح ، — نیت در ، خلوص در ، قلبی اولمقدر . معاملاتده روح ، — منفعت در ، عرض در ، مادی اولمقدر . عبادتده تصفیة قلب ، تهذیب نفس ، تقویة ایمان ، امثال لامرالله ، تقرب الی الله قصد اولنور . فقط روح مقصد ، رضای باریدر . معاملاتده مقصد ، صرف تنظیم حیات ، امور معیشتی اصلاح ، خلاصه مهما ممکن سعادت دنیویه یی احضاردن عبارتدر .

عبادات ، — تعبدی بر عمل جوارح و عمل روحیدر که هنوز بر منطقه ربط اولنمش دکلدر . ذاتاً بوکا لزوم بیله یوقدر . زیرا الوهیت و نبوته ایمان ایدن بر انسان عبادتده بر منطق آرامغه لزوم حس ایتمز . عباداتک اجرایی ایچون بر تکلیف الهی ، برده لذت روحیه کافی کوریلیر .

بناء علیه عبادت آنحق کیفیت مشروعه اوزره صرف تعبدی اوله رق اجرا ایدیلک اقتضا ایدر .

معاملات بویله دکل : یعنی بشر تفکر ایتمکه باشلادیغنی کوندن بری زمانمزه قدر حادثات اوزرنده پك چوق تحلیلالات اجرا ایدیلش ؛ هر نقطه سنده سنه لرجه تفکرات یوریدیلشدر .

اشته بوائشاده فن تاریخ ، علم النفس ، علم الروح ، علم اخلاق ، علم حقوق ، علوم طبیعیه دخی تأسس ایدمه رک بتون بونلرک یاردمیه حادثات ایچنده بر سلسله منتظمه موجود اولدینی کشف ایدیلش ؛ آرارنده بولنان نسب حکمیه میدانہ چیقارلمشدر . اشته بویله جه اجرا ایدیلن تحلیلالات و تقیدات ، حادثاتک بر قسم مهمنی تشکیل ایدن معاملات آراسنده دخی مجهولاتک آزالماسنه پك زیاده یاردم ایتمشدر . انسانیت ترقی ایتدیکجه معاملاتک بر دائرة معقولیته کیره جکنده هیچ شبهه قالمشدر .

بتون شو ملاحظه لردن معاملات ایچون وضع اولونان اصول وقوانینک دها معقول اولان دیگرلرینک کشف اولوندینی کونه قدر اجرای نفوذ ایدمه بیله جکی آکلاشیلیر . بونکله برابر معاملاتک جلب منافع ایچون اجرا ایدیلوب ، بناء علیه کیفیت عبادات کبی ، اصول

عائشه رضی الله عنها ابن عمر ك بو يولده اولان اعتقادینی ایشیدنجه :
« يا عجباً لابن عمر هذا يا مراء النساء ان ينقضن رؤسهن افلا يا مراءهن
ان يخلعن رؤسهن لقد كنت اغتسل انا ورسول الله من اناء واحد
وما ازيد على ان افرع على رأسی ثلاث افراعات » بیورمشلردی .

صحابیانندن هند رضی الله عنها مستحاضه حقنده اولان رخصت
نبویه ایشتمامش بولندیغندن نماز قیلور ؛ فقط نمازی وقتنده ادا
ایده مدیکندن متأثر اولیور ، آغلا یوردی .

آکلا شیلیور که اصحاب کرام حضراتی بر مسئله حقنده اثر موجود
اولدیغندن بی خبر اوله رق اجتهاد ایتدکلی صورتده کندیلمینه ، اثر
تبلیغ اولونجه یا اجتهادلرنده مصیب اولدقلری میدان چیقار ، ممنون
اولورلردی ؛ یا خود مخطی اولدقلری سولنور ، کندیلمینه دخی
اجتهادلری خلافتده غلبه ظن حاصل اولدیغندن مذهب لرندن رجوع
ایلرلردی . فقط بعضاً کندی اجتهادلری خلافتده غلبه ظن حاصل
اوله مادیغندن اجتهادلرنده ثبات ایلرلر ؛ بو حالده اواثر اوزوات طرفندن
طعن ایدیش اولورلردی . بعضاً دخی اواجتهاد کرده لری اولان مسئله
حقنده اثرک ورودندن بو سبتون خبر سز قالدقلری ده وقوع بولامش

دکلی . صوکی وار قزانی حلیم ثابت

صوکی فریاد

مدنیت ، او هیکل افکار

باقهرق روزن حقیقتدن :

حایق ر . — ای ذلیل انسانلر !

وازچک ، وازچک بو وحشتدن . .

یتشیر شان ایچون دناشیر ،

یتشیر سجده پای جلاده ،

یتشیر چکدیچک سفاتلر ،

کلور ، آرتق ، ایشته امداده :

آسماندن نه بر ندای آله ،

نه ده خاک سیاهدن بر آه . . .

دائما خون ماعت اکهرک

خیره قارشی هجوم ایدوب ، کسمک :

بو دکلی جنایتک حکمی ؟

سز کیدنجه یتیملر قالیور ،

آلرنده نه وارسه ، هب آلیور

بر حکمدار ظالمک ظلمی . . .

حرص آماله آلت اولمقدن :

نه مکافات اومارسکز بیلمم ؟

دائما چهره لرده زهر آلم ،

دائما هر کولکده کین ژیان . .

هر امل قانی ، هر امل مشوم :

دیدینیر قلب آدمیشده ،

کورورم لوثی روی صفوتده !

بی امان درده هر سون محکوم . . .

یاشایک صلح ایچنده . . . راحت روح

عالمک سینهنسده بر مجروح

کبی هر آن زوالی ، کریه نثار ؛

بولیور هر طرفده بر غدار . .

سزی خلق ایلین آلهی بیلک ؛

کافر ، اولماز امید وار نجات ؛

بر تسلی اضطراب ایسه دین :

دینده محفوظ امید توفیقات . . .

.....

بو سوزک قارشینسده انسانلر :

حکم وجدانه اولیوب آگاه ،

ینه بردن قودوردیلر ، ایواه . .

آچهرق ظلم ایچنده زندانلر :

حق هادی بی آتدیلر ، اورایه !

طاہدیلر ، صوکره ، دائما پارایه . . .

عثمان فخری

فرانسزجه بر رساله دن :

۱۹۰۹ سنه سننده ژاپونیا نك قواسی

عجبا ژاپونیا نك قوه حاضره عسکریه سی نه دن عبارتدر ؟ قوه

عسکریه سنك تزییدی وارداتیله متناسبمیدر ؟

افکار تمایلاتی نه مرکزده در ؟ سنجاغك دلالت ایتدیکی وجهله

ژاپونیا حقیقه شرک برشمس طالعی میدر ؟ یوقسه سریع الزوال

بر فجر کاذبی میدر ؟ بونجه عصرلردن بری حالت اجتماعیه سنی تشکیل

ایدن دره بککلری اوروپا مملکتلرندن بعضیلرنده اولدینی کبی فرق

سیاسیه شکلنده ظهور ایدوب یکدیگریله مجادلیه باشلایه جقلرمی ؟

ژاپونیا ترقیات صناعیه سنك نتیجه سی « سوسیالیزم » مسلکندن قرار

ویره جکمی ؟

اجرا ایده جکمز تبعات تعداد اولنان مسائلک حلنی متکافل

دکادر . یالکیز بولردن هر برینک صورت خصوصیه ده تدقیقنه دائر

بعض نقاط نظریله درمیان ایتک جهته خادمدر . اولا شوراسی معلوم

اوللی که اقوام شرقیه نك بنیه عقلیه لریله اقوام غربیه نك بنیه عقلیه لری

بر برینه بکزه مدیکی عمومک تسلیم کرده سی اولان بر حقیقت ثابته در .

حالبوکه غربیلر اقوام شرقیه نك افعال وحرکاتی دائما کندی قواعد